

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

9. An Confessarius possit minuere pœnitentiam pro magnis peccatis, si post eorum absolutionem addat clausulam. Quidquid boni feceris, &c. Et infertur omnia opera bona Confesso injuncta, etiam quæ ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

infra ex do-
ctrina Re-
sol. 11. §. 2.
cursum pro
pe sine veri-
tate. & in
Ref. 18. §.
Nota hic &
Ref. 31. §.
Quarto se-
cundo.

hoc esset, eleuarentur etiam ad eum effectum merita Beatae Virginis, omnium Sanctorum, & Sanctorum, quorum ibi etiam fit mentio. Quare debemus fateri illam esse meram deprecationem, sicut & verba praecedentia. *Miserere tui*, &c. Et quidem ex se videtur esse parum credibile, quod per illa verba generalia, omnia opera penitentis maneat Sacramentalia. Quam absurditatem vt vitaret Suarez *sect. 6. in fine*, aduertit illam virtutem extendi solum ad satisfaciendum pro peccatis in illa confessione confessis: quia de illis tantum fertur iudicium, atque adeo postquam illa fuerint plene remissa, ille cessabit effectus. Sed haec limitatio adhuc non tollit omnino difficultatem; quia licet postea ex defectu indigentiae illa opera vteriora non causent remissionem poenae, adhuc verè sunt pars Sacramenti: sicut si alicui, qui nullam poenam debet, imponatur vnum ieiunium, verè illud erit pars Sacramenti poenitentiae. Vnde non videtur probabilis doctrina aliquorum, quos affert Diana *tom. 2. tract. 4. de Sacrament. resol. 97.* qui excusant à peccato Confessarios, leues poenitentias imponentes pro grauioribus peccatis, quando addunt in fine verba illa, *Quidquid boni feceris*, &c. Certè si haec doctrina vera esset, frustra Tridentinum verba illa grauioribus vsurpasset *sess. 14. cap. 8.* ad deterrandos Confessarios. Debent ergo Sacerdotes Domini, quantum spiritus & prudentia suggesserit, pro qualitate criminum, & poenitentium facultate; salutare & conuenientes satisfactiones iniungere; ne si forte peccatis conueniant, & indulgentius cum poenitentibus agant, leuissima quaedam opera pro grauioribus delictis iniungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Certè hoc ingens periculum vno verbo addito vitatur dicendo: *Quidquid boni feceris*, &c. Quem Sacerdotum vsum proferendi illa verba Concilium non ignorabat: non ergo videtur in praxi vilo modo admittenda illatio illa. Hucvlque Pater Lugo.

Quae hic est
Ref. antecede-
dens.

2. Non desinam tamen hic adnotare notissimè affirmatiuam sententiam docere ex eadem Societate Stephanum Banny in *Theolog. Moral. part. 1. tract. 4. quest. 11.* vbi sic ait: Sunt multae causae, ob quas leuior poenitentia, quam deceret, iniungi possit, vt iniunctio bonorum omnium; quae per se aut alium poenitens facturus creditur, quae quoniam multa sunt, & copiosa, sicut & mala, quae quis sustinet: ob eam causam Confessarios excusari à peccato, cum poenitentias istis minores imperant. Dices opera bona poenitentiae iniuncta vicem habere non posse, nisi fuerint imperata in eam rem à Confessario: at talis imperij nulla fit hic mentio. Respondendum iniunctionem esse duplicem: puram vnam & absolutam; hypotheticam aliam: fit illa dum discrete ac clare praecipitur, vt pars Sacramentalis: altera, quae est conditionata, fit cum Sacerdos ad nullum quidem speciale opus poenitentem obligat, generatim tamen per potestatem clauis applicat satisfactioni peccatorum omne opus bene factum, & faciendum à poenitente qua applicatione Sacramentali, habent illa bona sic generatim sumpta, vt sint magis satisfactoria, quam quae sponte sunt suscepta, illa enim sunt Sacramentalia ex applicatione Confessarij vim habentia Sacramentalis satisfactionis: ista, id est, voluntate propria, ac ex deuotione facta, aut facienda, nequaquam: quare facile culpae non est vilius arguendus Confessarius, cum pauca quaedam, eaque toleratu facilia ad expiationem poenae pro peccatis committit poenitenti praescribit. Eminenter quod ad aequalitatem deest inter vtrumque videtur suppleri posse per ea bona, quae vt plerimum sunt à singulis, vel mala quae eisdem subeunt,

maximè si sunt in satisfactionem imposita: quae esse sunt vera, seque Sacerdos cupere iudicat, vt bona poenitentis omnia sint ei loco poenitentiae his verbis; *Passio Domini nostri Iesu Christi, & merita Sanctorum omnium, quidquid boni feceris & mali sustineris, sint tibi in remissionem peccatorum, & augmentum gratiae, Amen.* Tamen vt ei bene verat, quidquid vnquam egit, aut pertulit, expedit ad eius spirituale commodum, exaggeratus haec illi, ac clarior à Confessario poenitentiae nomine iudici. Et haec omnia docet Banny, vbi supra. Alij verò magis adhaerendum esse negatiue sententiae existimant; licet ego affirmatiuam cum aliquibus Doctoribus probabiliter adhaerescam in 3. *part. tr. 4. resol. 97.* quicquid alijque garriant, fateor tamen negatiuam sententiam esse probabilioram.

RESOL. IX.

- An Confessarius possit minuire poenitentiam pro magis peccatis, si post eorum absolutionem addeat clausulam: Quidquid boni feceris?*
Et inferatur omnia opera bona Confesso iniuncta, etiam quae facturus est in peccato, operari ex opere operato meritorum Christi remissionem poenae temporalis ex peccatis confessis, & remissis.
Et docetur commutationem poenitentiae posse fieri à Confessario extra confessionem sacramentalem, etiam à secundo Confessario.
Et explanatur, quod Pontifex, vel Episcopus potest commutare sacramentalem poenitentiam extra iudicium sacramentale per applicationem Indulgentiae.
Et aduertitur, quod poenitens satisfacit poenitentiae danda elemosina, dando illam pauperi, fratribus, aut aus indigentibus, & si teneatur aliter illis subuenire.
Et obseruatur, quod cui integrum Rosarium (ex tribus enim partibus constat) iniunctum est in poenitentiam, satisfacit recitando tribus diebus, singulis singulas partes.
Item poenitens impotens ad implendam poenitentiam Ieiunij in pane, & aqua non tenetur ieiunare modo consueto Ecclesiae.
Et an cui iniunctum est, vt quotidie per annum, mensem, vel hebdomadam Psalmos, vel Coronam recitet, &c. satisfacit, si vno, duobus vel tribus diebus haec recitet simul?
Et tandem aduertitur, quod non est deneganda absolutio poenitenti, qui nollet acceptare poenitentiam pro peccatis confessis nisi leuem, & exiguam, secus vero si nullam: Ex part. 9. tr. 9. & Misc. 4. Rel. 5, alijs 54.

§. 1. Negatiuè nominatim contra me respondet eminentissimus Lugo, cui adde Tannetum in 3. *part. tom. 4. quest. 94. art. 2. dub. 1. n. 10.* Coninch de *Sacram. disp. 10. dub. 8. num. 94.* Calstrum Palaum *tom. 4. tractat. 2. 3. disput. unica, punct. 2. 1. §. 3. num. 3.* & alios, negantes ea verba communia: quidquid boni feceris, &c. efficacia esse, vt omnia opera bona, postmodum facta ex opere operato, remittant poenae pro peccatis debitas. Nam ex vi illorum verborum non designantur opera in satisfactionem ex opere operato, sed oratur Deus, vt taliter fiant, vt in satisfactionem peccatorum deferantur. Tum quia in communi designantur, quae designatio obligationi apta non est. Si enim peccatum in communi non licet pro materia huius Sacramenti constituere, nisi in casu raro, & extraordinario; neque etiam satisfactionem in communi licebit. Tum quia aequè designantur

tur omnia opera à penitente efficienda, vt in augmentum gratiæ, & præmium vitæ æternæ deseruiant, aut designantur in peccatorum remissionem. Sed ea opera à confessario iniuncta, vim non habent argendi gratiam ex opere operato, vt etiam Contrarij fatentur: ergo neque vim habere debent remittendi peccata ex opere operato. Adde, absque fundamento ea verba restringi ad satisfactionem pro peccatis in ea Confessione declaratis: nam opus in satisfactionem à Confessario iniunctum, non solum pro peccatis illius Confessionis, sed pro quibuscunque peccatis satisfactorium est. Ergo idem est dicendum, si omnia opera in communi possint in satisfactionem iniungi.

2. Hæc opinio est satis probabilis; sed etiam probabiliter existimo affirmatiuam sententiam quam docui, & nouissimè me citato tenet Leandrus tom. 1. tral. 5. disp. 9. quæst. 109. quia quamuis per huiusmodi clausulam non alliget Confessor penitentem ad bona opera, saltem in particulari peragenda, efficit tamen vt quæcumque peregerit, ei in penitentiam Sacramentalem cedant. Nam vt bene obseruat Amicus in *Curs. Theolog. tom. 8. disp. 16 sect. 5. dub. 6. num. 85.* vt illorum verborum: quidquid boni feceris, & mali sustinueris, sit tibi in remissionem peccatorum, & præmium vitæ æternæ: omnia bona, quæ penitens est facturus, & mala, quæ patienter est passurus, operari ex opere operato ipsi penitenti: nam per hæc verba, tam bona à penitente acta, quam mala ab eodem sustinenter passa, virtute clauium eleuantur ad operandum ex meritis Christi vitra id, quod operantur, ex sola sua intrinseca honestate. Dicendum est itaque quòd supradicta verba per se nullum effectum Sacramentalem operantur, sed solum ex intentione absoluentis in partem penitentiam iniungunt opera bona, quæ facturus est, & mala quæ patienter toleraturus est penitens. Vnde non ipsa verba, sed opera iniuncta per hæc verba operantur effectum quem operatur penitentia ipsa, quæ à Confessore iniungitur; quia cum Confessarius virtute clauium potestatem habeat eleuandi omnia opera bona penitentis vt illa ex meritis Christi operentur vitra proprium valorem, his verbis, Hæc intentione prolatis, omnia opera bona penitentis eleuat ad operandum effectum vitra valorem proprium, ex opere operato meritorum Christi. Confirmatur, quia potest Confessarius in penitentiam iniungere confessio omnia bona opera; quæ facturus est: ergo etiam hoc explicitè illi non dicat, modò intentionem habeat ea in penitentiam iniungendi, manebunt omnia in penitentiam iniuncta, non secus ac si explicitè illa in penitentiam iniunxisset, cum non sit necessaria notitia, & expressa acceptatio penitentis, sed sufficiat sola intentio ministri, vt illa operentur tanquam pars Sacramenti virtute meritorum Christi, vt constat in casu, quo quis post Sacramentalem Confessionem suorum peccatorum amitteret sensum. Is enim posset, & deberet absolui, præsertim si instaret periculum mortis, vt docent Leo Papa. *Canone, his qui 26. q. 6.* Et Paulus V. in suo Rituali: nam in eo casu absolvens eleuaret præteritum dolorem penitentis vt partem Sacramenti, ad operandum ex meritis Christi absque notitia ipsius penitentis.

3. Ex his inferitur omnia opera bona in penitentiam Confessio iniuncta, etiam quæ facturus est in statu peccati operari ex opere operato meritorum Christi remissionem peccatorum temporalis relictæ ex peccatis confessis & remissis, quia cum hæc vim habeat penitentia penitenti explicitè imposita, eandem vim habent omnia opera bona ex intentione Ministri pro penitentia iniuncta, cum non minus

hæc, quam illa suam virtutem operandi habeant ex meritis Christi, quæ sicut per peccatum penitentis suum valorem non amittunt, ita illam iis operibus communicant, quæ iniuncta sunt penitenti vt pars integralis Sacramenti, quia cum homo etiam in peccato existens sit capax remissionis peccatorum ex confessis, & remissis peccatis relictæ, cumque per peccatum penitentis merita Christi non extinguantur, non est, cur hunc effectum penitentiam Sacramentali, etiam in statu peccati solutæ denegemus. Rectè igitur ex his omnibus Pater Leandrus nostram sententiam amplexus est, quam etiam admittit Vigiers in *supplem. ad 3. part. D. Thom. q. 15. art. 2. num. 11.*

4. Nota etiam, Leandrum nominatim contra me, quæst. 101. *ubi supra*, docere commutationem penitentiam posse fieri à Confessario extra confessionem Sacramentalem etiam à secundo Confessario; quòd est valde notandum. Sed ego non discedo à sententia, quam docui in loco ab ipso citato, & docet nouissimè Amicus *ubi supra in Curs. Theol. tom. 8. disp. 16. sect. 4. num. 47.* etenim sicut non licuit priori Confessario penitentiam imponere, nisi ex Sacramentali iudicio, ita neque licebit posteriori, illam in aliam commutare, nisi ex Sacramentali iudicio cum vtique teneatur integrum facere Sacramentum: integratur autem Sacramentum per penitentiam Sacramentalem iniunctam.

5. Instabis. Potest Pontifex, vel Episcopus mutare Sacramentalem Penitentiam extra iudicium Sacramentale per applicationem indulgentiæ per quam, aut tollitur tota, si sit plenaria; aut pars, si plenaria non sit. Respondeo, posse Pontificem, vel Episcopum per applicationem indulgentiæ extra Confessionem sacramentalem penitentiam mutare; quia per indulgentiam ex opere operato supplere possunt effectum sacramentalis satisfactionis, qui est remissio peccatorum relictæ ex peccatis condonatis, & recompenlatio diuinæ offensæ, quæ recompenlatio æquè fit per indulgentiam, per quam Christi satisfactio applicatur: quos effectus supplere non possunt inferiores Sacerdotes extra Sacramentum Penitentiam. Et hanc sententiam, me citato, tenet etiam Trullench. *de Sacram. lib. 4. cap. 6. dub. 3. num. 9.*

6. Idem Leandrus, quæst. 47. docet, nominatim contra me, quòd penitens satisfacit penitentiam danda elemosyna, dando illam patri, fratribus, aut aui indigentibus, si teneatur illis aliter subuenire; quia benigna interpretatione censetur confessarium tali elemosyna alias ex præcepto contentum esse. Sed ego iterum negatiuè sententiæ adhaereo, & illam docet nouissimè Amicus *ubi supra, sect. 5. dub. 9. num. 90.* ubi sic asserit: Si imponatur pro penitentia elemosyna, satisfacit penitens, etiam si illam faciat extreme indigenti, cui alias ex præcepto charitatis tenetur illam facere. Secus si illam faciat propter parentes, vel consanguineis, qui ordinariè semper extreme indigent. Ratio discriminis est; quia hic casus obligat ordinariè penitentem ad succurrendum suis extreme indigentibus, non autem ille; proinde ille non censetur, sicut iste à penitentia confessarij exclusus. Ita ille.

7. Et tandem nota, quòd cui integrum Rosarium, ex tribus partibus constans, iniunctum est in penitentiam, satisfacit recitando tribus diebus singulis singulas partes. Item penitens impotens ad implendam penitentiam ieiunij in pane, & aqua, non tenetur ieiunare modo consueto Ecclesiæ. Et cui iniunctum est in penitentiam, vt quotidie per vnum annum, mensem, vel hebdomadam, Psalmos, vel Coronam recitet, satisfacit si vno, duobus, aut tribus diebus, &c. hæc recitet simul. Ita Leandrus, *q. 74. 75. & 79.* Non esse verò denegandam absolutionem

Sup. hoc inf. in Ref. 14. §. 1. in fine, & in Ref. 23. §. 2. & in Ref. 24. §. Nota etiã cum eodem, & signat. et in fine, & latè in Ref. 25. §. Sed pro. & §. Sed contrariam. & in Ref. 26. & cursim in Ref. 28. §. Sed circa, vers. Dummodo.

Sup. hoc inf. in Ref. 50. §. Tertio inferitur & cursim in Ref. 4. tr. 7. Ref. 64. §. vlt. in fine.

Sup. hoc inf. in Ref. 11. §. vlt. ad med. vers. Idem. & in Ref. 50. §. Quarto inferitur.

Sup prima diffici. huius §. in tom. 8. tr. 4. Ref. 47. Pro secunda in to. 4. tr. 6. Ref. 66. §. 1. Pro tertia inf. in Ref. 21. Pro quarta sup. in Ref. 2. §. vlt. & in Ref. 4.

TON
PAPA
II

nem penitenti, si nollet acceptare penitentiam pro peccatis confessis, nisi leuem, & exiguam; secus autem si nullam; docet ex Layman Castrus Palaus ubi sup. §. 4. n. 5.

RESOL. X.

Adducuntur alia doctrina consolatoria pro Confessariis scrupulosis circa impositionem penitentia in sacramentali confessione.

Prima est, quod possit Confessarius dare leuem penitentiam pro magnis peccatis, si post eius absolutionem apponat clausulam istam; Quidquid boni feceris, sit tibi in remissionem peccatorum, &c.

Altera doctrina est, quod si probabiliter Confessarius opinatur penitentem lucraturum esse aliquam Indulgentiam plenariam, potest similiter pro magnis peccatis imponere penitentiam leuem.

Et docetur esse Indulgentiam plenariam concessam ab Adriano VI. omnibus Christi fidelibus, qui salutationem Angelicam vesperinam, seu post-Completorium post solis occasum ter recitant, cum versiculis solitis, etiamque eam lucrari, si illam ignorent.

Imo additur, quod si quis recitavit sero in statu peccati mortalis dictas salutationes Angelicas, si postea mane, & gredeat in gratiam, lucrabitur illam Indulgentiam Adriani VI. Ex part. 1 o. tr. 16. & Misc. 6. Ref. 1.

§. I. **V**ocatus fui his diebus à Confessario, qui imponendis penitentis dum excipiebat Confessiones, postea nimis angebatur scrupulis; & ad eius consolationem, & quietem adduxi duas opiniones. Prima est, quod possit Confessor dare leuem penitentiam pro magnis peccatis, si post eorum absolutionem, & apponat clausulam istam; *Quidquid boni feceris, sit tibi in remissionem peccatorum.* Et ratio est; quia quamvis per huiusmodi clausulam; non alliget penitentes ad bona opera (saltem in particulari) peragenda, efficit tamen, ut quaecumque peregerint, eis in penitentiam sacramentalem cedant. Sic D. Thomas, *Quodlibet*, 3. artic. 28. & ex illo P. Soto, *lect. 2. de Satisfact.* & alij, quos Ego alibi citavi; quibus nunc addo me citato Leandrum de Sacram. tom. 1. tract. 5. disp. 9. q. 109. Martinum de San Ioseph, in *Monita Confess.* tom. 1. l. 1. tract. 26. de Penitentia, num. 12. & me citato Bassæum v. Satisfactio, numero 5. ubi sic ait: Præterea non solam iniungi possunt opera in particulari, verum etiam in generali, ut si Confessarius absolvendo dicat: *Quidquid boni feceris, & mali sustineris, sit tibi in remissionem peccatorum;* huiusmodi enim opera sic iniuncta eleuantur ad satisfactionem, ex opere operato pro peccatis in illa confessione manifestatis, quia per huiusmodi iniunctionem sunt pars Sacramenti; unde vsu receptum est, ut modicæ penitentia iniunctæ, suppleri potest per bona opera, quæ ut plurimum ab hominibus præstantur. Ita ille. Vide etiam Baucium in *Casibus singularibus Conscientie*, cas. 111. & Trullench, de Sacram. libro 4. capite 7. dub. 2. num. 9. & 14. Hanc sententiam me citato tenet Machadus, tomo 1. libro 3. part. 1. tract. 5. docum. 9. numero 5. ubi sic ait: [*Para assegurar este peligro, e inconueniente, anadio la Iglesia en especial cuyd. do à la forma de la absolucion aquellas ultimas palabras:*] *Quidquid boni feceris, vel mali sustineris, sit tibi in remissionem peccatorum, &c.* [*Las quales afirman grandes Autores, que si uen de que el Confessor se libere de pecado en auer im-*

puesto penitencia leues por graues pecados; por que generalmente hablando, los hombres por la mayor parte hazen algunas obras buenas, y padecen muchos trabajos, que applicados por el Confessor, tienen razon, y ser de satisfacion sacramental.] Et tom. 2. lib. 7. part. 2. tract. 5. docum. 5. num. 1. sic etiam me citato; asserit: [*Finalmente acerca de las ultimas palabras: conuene à saber; Quidquid boni feceris, vel mali sustineris, &c. se ha de aduertir, que aunque no tienen necessidad, y connexion alguna con las de la forma: con todo esso, segun enseñan gravissimos Autores son tan importantes, y tienen tanta fuerça para la satisfacion, y penitencia para la remission de la pena: que aunque el Confessor huiera pecado en auer impuesto corta penitencia al penitente, y desguar à la gravedad de sus pecados, se enseñara dela culpa con aplicarselas, en la forma que la Iglesia las aplica, por que verdaderamente no se puede negar que los hombres hazen muchas obras buenas, y demas de ellas padecen muchos trabajos; y applicado lo vno, y lo otro por penitencia, tienen razon de satisfacion sacramental.*] Et licet hanc doctrinam non admittit Cardinali de Lugo, ut ego alibi adnotavi, tamen præter Doctores citatos, illam admittit Reuerendissimus Candidus, Sacri Palatii Apostoli dignissimus Magister, tom. 1. *disquisit. 24. art. 3. 1. dub. 16.* ubi sic asserit: Tres sunt gradus bonorum operum penalarum, quibus Deo satisfacimus, Primus, & præcipuus ille est, quando illa bona, quæ agimus, sunt speciatim, & in particulari iniuncta à Confessore; hæc enim opera sunt maxime satisfactoria. Secundus gradus est eorum operum, quæ Confessor iniungit generatim, & sub conditione, dicendo: Si quid boni feceris, & mali patienter sustineris; & hæc etiam sunt multum satisfactoria virtute clausi, & magis quam sint illa, quæ propria voluntate ex deuotione facimus, quia hæc nullo modo sunt sacramentalia, & idè cæteris paribus minus habent de satisfactione. Ita bene declarat Caietanus in *opusculis*, tom. 1. tract. 6. *quest. 1. de satisfactione.* Hinc possunt excusari à peccato Confessores imponendo paruas penitentias in particulari; quia omnes hæc clausula iam videntur: *Quidquid boni feceris, & mali patienter sustineris, sit tibi in remissionem peccatorum tuorum;* homines autem, ut plurimum, in hoc mundo bona multa faciunt, & mala plurima sustinent, quæ sic applicata rationem habent satisfactionis sacramentalis, quo fit, ut fructuosa maxime sint hæc verba *Quidquid boni feceris, &c.* & declaranda penitenti, ut sciat leuem penitentiam sibi idè imponi, quia omnia bona opera totius suæ vitæ in satisfactionem penæ peccatis suis debite iniunguntur. Ita Candidus. Vnde ex autoritate tantorum virorum satis remanet probabilis hæc opinio.

2. Alteram doctrinam supradictæ Confessario adduxi; nempe posse Confessarium in sacramento Penitentia leues penitentias imponere, quia probabiliter opinatur penitentem lucraturum esse aliquam Indulgentiam plenariam; & ita docet in terminis Pater Gobat in *Thef. Indulg. part. 2. c. 39. num. 687.* ubi hæc ait: Confessarius potest in omittenda penitentia vindicativa, accommodare se opinioni, quæ probabiliter credit suum penitentem, lucraturum mox, vel lucraturum iam esse Indulgentiam plenariam ratione Congregationis, cui incipit esse, ratione numismatis quinque Sanctorum, &c. Et vel maxime hoc facere potest, quando penitens gratus est antiquis penitentis ieiuniorum, disciplinarum, rolatorum, confessionum octiduarum, &c. Et hoc

Alibi in tribus Ref. præteritis, & cū Villalobos ex doctrina Ref. seq. §. 2. eundem in fin. vers. Vnde, & inf. in Ref. 18. §. Nota hic. & in Ref. 31. §. Quarto leuando.